

Protocol Seksuele Intimidatie (PSI)

binnen de JNM

Inleiding

Voor je ligt het protocol “seksuele intimidatie binnen de JNM”. Dit document geeft uitleg over seksuele intimidatie en seksuele handelingen en relaties (hoofdstuk 1), bepaalt welke maatregelen er vooraf voor JNM-kampen worden genomen (paragraaf 2.1), en geeft een advies over hoe te handelen bij een vermoeden van seksuele intimidatie (paragrafen 2.2 t/m 2.6).

Afkortingen In deze tekst worden de volgende termen en afkortingen gebruikt:

JNM - JNM – Jongeren in de Natuur

DB - Dagelijks Bestuur van de JNM

DB'er - Lid van het Dagelijks Bestuur

Kamp - Een kamp of andere activiteit van de JNM

KC - Kampcommissie

KC'er - Lid van de kampcommissie

Er wordt veel gesproken over kampen. Kamp kan echter ook voor een andere JNM activiteit staan, bijvoorbeeld een Kerstkongres of een excursie.

Hoofdstuk 1: De wet

Hier vind je een samenvatting (en interpretatie) van een aantal onderdelen van de wet. Dit is slechts bedoeld om een indruk te geven van wat wel en niet mag. Als je denkt dat één van deze wetten overtreden wordt, oordeel dan niet aan de hand van deze tekst maar speel de zaak door naar de politie. Voor de exacte teksten van de wetten, zie www.wetten.nl.

1.1 Seksuele handelingen

Het Wetboek van Strafrecht (WvSr) zegt onder meer het volgende over seksuele handelingen en intimidatie tussen personen:

- Verboden is het verspreiden en aanbieden van afbeeldingen waarop minderjarigen te zien zijn in seksuele context. Ditzelfde geldt voor afbeeldingen waarop meerderjarigen zonder toestemming te zien zijn in seksuele context (art. 240a jo. 240b WvSr en art. 139h WvSr).
- Verboden is het iemand te dwingen tot het ondergaan van seksuele handelingen die (mede) bestaan uit het binnendringen van het lichaam, oftewel verkrachting (art. 242 WvSr). - Verboden is het om seksuele handelingen te plegen die (mede) bestaan uit het binnendringen van het lichaam, met iemand die in staat van bewusteloosheid, verminderd bewustzijn of lichamelijke onmacht verkeert. Onder verminderd bewustzijn valt ook dronkenschap (art. 243 WvSr).
- Verboden is het plegen van seksuele handelingen met en/of tussen personen wiens leeftijd beneden de zestien jaar is (art. 244 jo. 245 WvSr).
- Verboden is het iemand dwingen tot het plegen of ondergaan van seksuele handelingen die vallen onder aanranding (art. 246 WvSr). Onder aanranding vallen alle seksuele handelingen behalve seksueel binnendringen.
- Indien er sprake is van een machtsverschil, geldt er een strafverzwaring bij het plegen van seksuele handelingen met en/of tussen personen wiens leeftijd beneden de zestien jaar is (art. 248 lid 2 WvSr en art. 249 lid 1 WvSr).
- Verboden is het plegen van seksuele handelingen met en/of tussen personen die de leeftijd van zestien jaren maar nog niet die van achttien jaren hebben bereikt indien er sprake is van een machtsverschil en daardoor misbruik van gezag (art. 248a WvSr).
- Het plegen van seksuele handelingen met en/of tussen personen wiens leeftijd zestien jaar of ouder is, is volgens de wet toegestaan mits er sprake is van consent en er geen sprake is van een machtsverschil.

Wat in dit protocol “seksuele handelingen” wordt genoemd, heet in het Wetboek van Strafrecht “ontucht”. In artikel 246 van het Wetboek van Strafrecht wordt ontucht gedefinieerd als het door (dreiging met) geweld of andere ongewenste gevolgen dwingen tot het ondergaan of plegen van seksuele handelingen. Seksuele handelingen zijn moeilijk te definiëren omdat het zeer afhankelijk is van de context. Onder seksuele handelingen vallen niet enkel verregaande handelingen zoals bijvoorbeeld de aanraking van geslachtsdelen, maar kunnen afhankelijk van de situatie ook al een ongewenste hand op een schouder zijn.

Zoals je ziet is niet alleen leeftijd van belang, maar ook de vraag of er sprake is van een machtsverschil. Als er sprake is van een machtsverschil, is het plegen van seksuele handelingen altijd verboden. Een machtsverschil is er bijvoorbeeld bij een relatie tussen een KC'er of excursieleider en een deelnemer. Helaas is het bij de JNM vaak lastig in te schatten hoe groot het machtsverschil is, en of het problemen kan opleveren. Wel moet gezegd worden dat een machtsverschil dat geen problemen op lijkt te leveren, nog steeds een machtsverschil is (!).

1.2 Seksuele intimidatie

De Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB) verbiedt seksuele intimidatie. In artikel 1a lid 3 AWGB wordt het begrip seksuele intimidatie gedefinieerd: seksuele intimidatie is “enige vorm van verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele connotatie dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.”

Merk op: de maatstaf is of de waardigheid van het slachtoffer wordt aangetast, dus of het slachtoffer zich seksueel geïntimideerd voelt. “Het was niet zo bedoeld” is dus geen argument. Ook zegt de AWGB (in artikel 8a) dat het niet uitmaakt of het slachtoffer protesteert (de intimiderende daden of woorden “afwijst”), of de intimidatie over zich heen laat komen (“lijdzaam ondergaat”). Het slachtoffer zal immers vaak niet durven meteen in protest te gaan.

1.3 Toekomstige wetgeving in Wetboek van Strafrecht

In de toekomst zal een modernisering van de zedenwetgeving in de Nederlandse wet plaatsvinden. De belangrijkste boodschap hierachter is dat seksuele interactie altijd vrijwillig en gelijkwaardig moet zijn. Via deze nieuwe wet wordt een aantal dingen aangepast, onder andere bij verkrachting wordt de ondergrens voor strafbaarheid verlaagd. Het wordt namelijk al strafbaar om seks met iemand te hebben als je weet dat de ander dat niet wil. Hierbij is het geen argument als het slachtoffer geen “nee” heeft gezegd. Ook online grensoverschrijdend gedrag naar minderjarigen zal meer strafbaar worden gesteld. Sexting tussen meerderjarigen en minderjarigen is al strafbaar, dit houdt in het via internet versturen van seksueel getinte foto's en video's. Via de nieuwe wetgeving zal ook sex chatting met minderjarigen strafbaar worden, dit houdt in het op seksuele wijze communiceren via internet. Dit zijn normen en waarden die wij binnen de JNM ook hoog in het vaandel hebben staan en naleven.

Hoofdstuk 2: Protocol

2.1 Vertrouwenspersoon op kamp

Op elk kamp (of andere (meerdaagse) activiteit) van de JNM worden twee vertrouwenspersonen aangesteld, één van het vrouwelijke geslacht en één van het mannelijke geslacht. Het is belangrijk dat deze personen ruim voor het kamp worden aangesteld, zodat zij weten waar zij aan toezijn en van tevoren de regels en het protocol kunnen doornemen. De vertrouwenspersonen hoeven geen KC'er te zijn, maar dat mag wel.

Het DB ziet erop toe dat:

- Er vóór elk kamp twee vertrouwenspersonen zijn aangesteld;
- Deze kampvertrouwenspersonen voor het kamp het protocol seksuele intimidatie aangeboden krijgen en lezen;
- De kampvertrouwenspersonen dit protocol bij zich hebben op kamp.

Aan het begin van het kamp worden de kampvertrouwenspersonen als zodanig voorgesteld aan de deelnemers.

2.2 Meldingen

Dit gedeelte van het protocol treedt pas in werking als er een melding wordt gemaakt van seksuele intimidatie. Degene die de melding maakt is de melder. Iedereen kan (een vermoeden van) seksuele intimidatie melden, bijvoorbeeld als hij/zij/die slachtoffer is of iets gezien heeft dat hij/zij/die niet vertrouwt. Het is de bedoeling dat de melding altijd gedaan wordt bij één van de kampvertrouwenspersonen of bondsvertrouwenspersonen (zie paragraaf 2.6). In de praktijk kan het echter ook voorkomen dat een melding wordt gedaan bij een willekeurig ander persoon, bijvoorbeeld een KC'er of excursieleider. Deze persoon moet, indien mogelijk, de melder doorverwijzen naar één van de vertrouwenspersonen of zelf een melding doen bij één van de kampvertrouwenspersonen of bondsvertrouwenspersonen.

2.3 Kampvertrouwenspersoon betrokken bij de kwestie

Als het niet wenselijk is om melding te doen bij de kampvertrouwenspersonen, bijvoorbeeld omdat de kampvertrouwenspersonen zelf betrokken zijn bij het gemelde voorval, kan er contact worden opgenomen met een van de bondsvertrouwenspersonen. Wanneer deze op hetzelfde kamp aanwezig is kan je deze direct aanspreken. Als dit niet het geval is, is de contactinformatie te vinden op de JNM-website. De bondsvertrouwenspersonen zijn er echter ook voor kwesties die langer dan een kamp duren of wanneer er na afloop van een kamp behoefte is om met een

vertrouwenspersoon te praten. In paragraaf 2.6 wordt verdere uitleg gegeven over de bondsvertrouwenspersonen.

2.4 Vertrouwelijkheid

Wellicht het belangrijkste in de omgang met een gevoelige kwestie als seksuele intimidatie, is vertrouwelijkheid. Een (vermeend) slachtoffer, melder of dader zal zich slechts veilig voelen en open met jou kunnen spreken als hij/zij/die weet dat alles wat gezegd wordt in vertrouwen behandeld wordt.

Als er sprake is van een melding van seksuele intimidatie, zullen er altijd een aantal mensen van het voorval afweten. In het beste geval alleen de vertrouwenspersoon en het vermeende slachtoffer en/of de melder, maar het kan zijn dat ook andere mensen van de situatie weet krijgen (bijvoorbeeld de KC'er of excursieleider die als eerste een melding kreeg, of iemand die per ongeluk een gesprek of opmerking over de kwestie opving).

Iedereen die bij de kwestie betrokken is, en iedereen die van de kwestie meer of minder weet heeft, is verplicht alles wat hij/zij/die weet strikt vertrouwelijk te behandelen, en informatie dus bij zichzelf te houden. Dat betekent dat hij/zij/die met niemand overlegt, tenzij hij/zij/die hiervoor een akkoord heeft van het vermeende slachtoffer of wanneer het uitdrukkelijk volgens dit protocol nodig is. Als er over de kwestie wordt gesproken, gebeurt dat altijd discreet en zonder bijzijn van mensen die er niet echt bij hoeven te zijn. Bespreek de situatie dus ook niet in de KC-vergadering (!). Ook is het niet de bedoeling de kwestie met een DB'er te bespreken/overleggen, tenzij hier expliciet toestemming voor is gegeven door de betrokkene(n).

2.5 Wat te doen bij een melding

Als de vertrouwenspersoon een melding ontvangt, moet hij/zij/die de melder om zoveel mogelijk relevante informatie over het voorval vragen, en een inschatting maken van de ernst van de zaak.

Als de melder niet het vermeende slachtoffer is, gaat de vertrouwenspersoon een gesprek aan met het vermeende slachtoffer. De melder is hier niet bij. De vertrouwenspersoon probeert na te gaan of er volgens het vermeende slachtoffer inderdaad iets gebeurd is. Bij dit gesprek is het voor de vertrouwenspersoon heel belangrijk om open te zijn. Vertel niet het verhaal van de melder aan het vermeende slachtoffer, maar stel het vermeende slachtoffer open vragen.

Vervolgens kiest de vertrouwenspersoon uit één van de volgende mogelijkheden:

- 1.** Het zelf oplossen. Dit kan natuurlijk alleen bij kleine incidenten, en zeker niet als er een strafbaar feit vermoed wordt. De vertrouwenspersoon kan hier ook alleen voor kiezen als hij/zij/die denkt het vooral snel (in één gesprek met beide partijen) te kunnen oplossen.
- 2.** Ouders bellen. Als de vertrouwenspersoon en het vermeende slachtoffer dit wenselijk vinden, belt de vertrouwenspersoon met de ouders van het vermeende slachtoffer. Hij/zij/die legt de situatie uit en overlegt met de ouders over de nu te nemen stappen. Mogelijke stappen zijn dat de ouders melding doen bij de politie of contact opnemen met bijvoorbeeld Slachtofferhulp, maar ook dat de vertrouwenspersoon verder gaat met optie 1 of optie 3 in deze lijst.
- 3.** Slachtofferhulp bellen. De vertrouwenspersoon kan er altijd voor kiezen om Slachtofferhulp te bellen als hij/zij/die niet weet wat hij/zij/die met de klacht aan moet, of andere vragen heeft.

Overigens kan iedereen Slachtofferhulp bellen, natuurlijk ook het vermeende slachtoffer maar ook iemand die bijvoorbeeld iets gezien heeft. Bij Slachtofferhulp kun je ook terecht als je niet weet of je wel of geen aangifte of melding moet doen bij de politie.

Slachtofferhulp is alleen bereikbaar op doordeweekse dagen tussen 08.00 en 20.00 uur en op zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur, via **0900-0101**. Wil je advies inwinnen bij de politie? Bel dan met de politie via **0900-8844** (dit kan altijd, 24 uur per dag, 7 dagen per week). Geef wel aan het begin van het gesprek duidelijk aan dat het gaat om het inwinnen van advies.

Als er sprake is van een strafbaar feit, moet altijd overwogen worden naar de politie te stappen. Het kan handig zijn als de ouders dit doen, maar ook de vertrouwenspersoon of het vermeende slachtoffer kunnen dit doen.

2.6 Bondsvertrouwenspersonen

Om de drie jaar worden er bondsvertrouwenspersonen aangewezen. De bondsvertrouwenspersonen kunnen tijdens deze periode niet in het DB zitten. De bondsvertrouwenspersonen zijn het vaste aanspreekpunt voor leden van de JNM omtrent vertrouwelijke kwesties die binnen de bond gebeurd zijn of gerelateerd zijn aan de JNM, zoals pestgedrag, grensoverschrijdend gedrag en conflicten.

De bondsvertrouwenspersonen:

- Zullen nooit zonder toestemming van de betrokkenen informatie met anderen delen, tenzij de wet anders voorschrijft.
- Mogen een kwestie in anonieme vorm overleggen met andere bondsvertrouwenspersonen, mits dit noodzakelijk is voor de desbetreffende situatie.
- Zijn op de hoogte van de relevante wetgeving en kunnen met een slachtoffer op zoek gaan naar de professionele hulp, zoals Slachtofferhulp Nederland. Ook kunende bondsvertrouwenspersonen helpen met het doen van aangifte bij de politie.
- Zullen na een melding contact opnemen met de betrokken partijen.
- Zullen, wanneer er binnen de bond acties moeten worden ondernomen, zoals schorsing, dit na overleg met het slachtoffer melden bij het DB. Het DB bepaalt de uiteindelijke sanctie.
- Dienen goed vindbaar te zijn op de JNM-website en er dient makkelijk contact met hen te kunnen worden opgenomen.
- Zijn, indien zij te maken krijgen met een strafbaar feit, verplicht dit te melden bij het DB.

Het DB ziet er op toe dat:

- Er minimaal twee en maximaal vier bondsvertrouwenspersonen zijn. Van wie minstens één geen lid zal zijn van de JNM en geen andere functies heeft binnen de bond.
- De genderbalans van de vertrouwenspersonen wordt bewaakt.